

Тема . Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Правопис прислівників.

Прислівник — це незмінна частина мови, яка виражає ознаку, дії, стану, ознаку іншої ознаки: *піти ліворуч, дуже повільно*.

Прислівник не змінюється ні за числами, ні за відмінками, не має роду. Головною функцією прислівника в реченні є функція другорядного члена речення — обставини: *Що маєш завтра зробити, то зроби сьогодні, а що маєш з'їсти нині, то лиши на завтра* (Нар. творчість).

Зрідка прислівник виступає в ролі частини складеного присудка: *Сонце низенько, то й вечір близенько* (Нар. творчість); головного члена безособового речення: *На серці у Насті було тихо, весело* (М. Коцюбинський). Субстантивовані прислівники можуть виконувати функції підмета чи додатка: *Одне сьогодні краще двох завтра* (Нар. творчість).

Прислівники	
Означальні	<ul style="list-style-type: none"> • якісно-означальні (прислівники на -о, -е, які виражають якісну ознаку дії, відповідають на питання як?): <i>високо, наполегливо</i> • кількісно - означальні (прислівники, які характеризують дію, стан чи ознаку з боку кількості і міри вияву, відповідають на питання скільки? наскільки? як багато? якою мірою?): <i>занадто швидкий</i> • прислівники способу дії (вказують на те, яким способом відбувається дія чи виявляється ознака, відповідають на питання як? яким способом? яким чином?): <i>говорити по-англійськи</i>
Обставинні	<ul style="list-style-type: none"> • місця (означають місце або напрямок дії, відповідають на питання де? куди? в якому напрямку?): <i>вгору, там</i> • часу (вказують на час дії, відповідають на питання коли? доки? відколи? з якого часу; до якого часу?): <i>вчора, завжди</i> • мети

	(означають мету дії, відповідають на питання для чого? з якою метою? навіщо?): <i>напоказ, навмисне</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • причини (вказують на причину дії і відповідають на питання чому? через що? з якої причини?): <i>спросоння, зопалу</i>

Якісно - означальні

Якісно- означальні прислівники можуть мати **вищий і найвищий ступені порівняння** (*веселіше, найкраще, значно вище*):

	приклади
прислівник	<i>сміливо</i>
вищий ступінь	<i>сміливіше, більш сміливо</i>
найвищий ступінь	<i>найсміливіше, найбільш сміливо</i>

Вищий ступінь порівняння прислівників має просту і складену форми:

- **проста форма** утворюється за допомогою суфіксів **-ше** та **-іше** (*складно - складніше, тепло - тепліше*);
- **складена** - додаванням до прислівника звичайного ступеня слів **більш, менш** (*більш важливо, менш рішуче*).

Для підсилення або уточнення значення прислівників вживаються також слова *багато, куди, ще, трохи, значно* (*ще точніше, трохи гучніше*).

Найвищий ступінь порівняння прислівників також має просту і складену форми:

- **проста форма** твориться за допомогою префікса **най-** (*довше- найдовше, глибше- найглибше*);
- **складена** - додаванням слів **найбільш, найменш** (*найбільш важливо, найменш цікаво*).

Кількісно- означальні прислівники характеризують дію, стан чи ознаку з боку кількості і міри вияву. Вони відповідають на питання *скільки? наскільки? як багато? якою мірою?* (*надвоє, трохи, занадто*).

Прислівники способу дії вказують на те, яким способом відбувається дія чи виявляється ознака. Прислівники цієї групи відповідають на питання *як? яким способом? яким чином?* (читати *напам'ять*, говорити *по-українському*).

Обставинні прислівники

Обставинні прислівники виражають різні обставини дії і поділяються на прислівники *часу, місця, мети і причини*:

прислівники	приклади
часу	<i>віддавна, понині, зранку</i>
місця	<i>праворуч, вниз, здалека</i>
мети	<i>навмисне, наперекір, напоказ</i>
причини	<i>згарячу, зозла, спересердя</i>

Прислівники часу вказують на час, коли відбувається дія і відповідають на питання *коли? відколи? з якого часу? доки? по який час?*

Прислівники місця означають місце або напрямок дії і відповідають на питання *де? куди? звідки? доки? по який час?*

Прислівники мети означають мету дії і відповідають на питання *для чого? з якою метою? навіщо?*

Прислівники причини вказують на причину дії і відповідають на питання *чому? з якої причини? через що?*

Первинні та вторинні прислівники

За походженням прислівники поділяються на **первинні та вторинні**:

прислівники	приклади
первинні	<i>там, тут, тоді, поки, іноді, завжди, тепер, потім</i>
вторинні	<i>по-людськи, хвилююче, дотепер, ледве-ледве</i>

До **первинних** прислівників належить незначна частина прислівників, які утворилися так давно, що зараз навіть важко установити первісну форму.

Це:

- прислівники місця (*там, тут, скрізь, куди, де, звідки, звідти, скрізь, всюди*);
- часу (*коли, доки, доти, тоді, поки, іноді, інколи, завжди, тепер, потім*);
- причини (*тому, чому*);
- способу дії (*якось, однак, ледве, так, як, усяк, однак*).

До **вторинних** прислівників належить більшість прислівників української мови. Це слова, походження яких легко встановлюється співвідношенням прислівника з основами інших частин мови (*по-людськи, хвилююче, верхи, кругом, по-своєму*), або з основою іншого прислівника (як первинного, так і вторинного: *дотепер, ледве-ледве, післязавтра, кудись*).

Лексичне значення цих прислівників співвідноситься з лексичним значенням усіх повнозначних частин мови, від яких вони утворені.

Морфологічний розбір прислівника

1. Запишіть слово. Визначте частину мови слова.
2. Визначте розряд за значенням: означальний чи обставинний.
3. Визначте ступінь порівняння (якщо є).
4. Визначте синтаксичну роль.
5. Розберіться у правописі слова (як воно пишеться).

ПРИСЛІВНИК ЯК ЧАСТИНА МОВИ

Прислівник – це незмінна частина мови, яка виражає ознаку дії, стану, ознаку іншої ознаки: *іти ліворуч, дуже повільно*.

Прислівник не змінюється ні за числами, ні за відмінками, не має роду. Головною функцією прислівника в реченні є функція другорядного члена речення – обставини: *Що маєш **завтра** зробити, то зроби **сьогодні**, а що маєш з'їсти **нині**, то лиши на **завтра*** (Нар. творч.).

Зрідка прислівник виступає в ролі частини складеного присудка: *Сонце **низенько**, то й вечір **близенько*** (Нар. творч.); головного члена безособового речення: *На серці у Насті було **тихо, весело*** (М.Коцюбинський). Субстантивований прислівник може виконувати функції підмета чи додатка: *Одне **сьогодні** краще двох **завтра*** (Нар. творч.).

Прислівники є **означальні** та **обставинні**.

Означальні	
якісно-означальні (прислівники на -о, -е , які виражають якісну ознаку дії, відповідають на питання <i>як?</i>)	високо, наполегливо
кількісно-означальні (прислівники, які характеризують дію, стан чи ознаку з боку кількості і міри вияву, відповідають на питання <i>скільки? наскільки? як багато? якою мірою?</i>)	занадто швидкий
прислівники способу дії (вказують на те, яким способом відбувається дія чи виявляється ознака, відповідають на питання <i>як? яким способом? яким чином?</i>)	говорити по-англійськи

Обставинні	
місця (означають місце або напрямок дії, відповідають на питання <i>де? куди? в якому напрямку?</i>)	вгору, там
часу (вказують на час дії, відповідають на питання <i>коли? доки? відколи? з якого часу? до якого часу?</i>)	вчора, завжди
мети (означають мету дії, відповідають на питання <i>для чого? з якою метою? навіщо?</i>)	напоказ, навмисне
причини (вказують на причину дії і відповідають на питання <i>чому? через що? з якої причини?</i>)	спросоння, зопалу

Запам'ятай!

Кількісно-означальні прислівники багато, мало, що вказують на інтенсивність вияву дії чи ознаки, треба відрізнити від неозначено-кількісних числівників, які сполучаються з іменниками і означають неконкретну кількість предметів, явищ, понять тощо: *чимало комп'ютерів, багато людей*.

Якісно-означальні прислівники творять ступені порівняння **вищий** та **найвищий**.

Вищий	
проста форма (за допомогою суфіксів -ш-, -іш-)	дешево – дешевше
складена форма (прислівник поєднується із словами більш і менш)	більш дешево

Найвищий	
проста форма (префікс най- у поєднанні з прислівником простої форми вищого ступеня)	найдешевше
складена форма (прислівник поєднується із словами найбільш, найменш)	найбільш дешево

Запам'ятай!

1. Кінцевий суфікс **-е** у простій формі вищого ступеня порівняння може опускатись: *ясніш, скоріш*.

2. Для підсилення або уточнення значення прислівників вищого ступеня вживаються слова **значно, набагато, трохи, ще, куди**: *значно скоріше, набагато краще, куди дешевше*.

3. Щоб підсилити значення прислівників найвищого ступеня використовуються префікси **як-, що-**: *якнайдешевше, щонайдешевше*.

4. **Не** творяться ступені порівняння за допомогою слів **зовсім, дуже, саме**.

Правопис прислівників

Разом	
Правило	Приклади
утворені сполученням прийменників з іменниками, прикметниками, числівниками, займенниками, прислівниками	наспіх, востаннє, утретє, заодно, позавчора, передусім
утворені сполученням кількох прийменників із будь-якою частиною мови	навздогін, навкруги, спідлоба, знадвору, завтовшки
утворені з кількох основ (з прийменником чи без)	нашвидкоруч, мимохідь, горілиць, натщесерце
утворені приєднанням часток аби-, ані-, де-, чи-, що-, як- до різних частин мови	абиколи, анітрохи, дедалі, щосили, якомога

Запам'ятай!

Частка **що** після прислівника пишеться окремо: *тільки що, дарма що, поки що*.

Через дефіс	
Правило	Приклади
з префіксом по- і суфіксами -е, -и, -ому, -ему (-єму)	по-перше, по-нашому, по-східному, по-вірменськи, а також прислівник по-латині

з частками казна- , хтозна- , бозна- , будь- , -небудь , -таки , -от	казна-коли, бозна-де, будь-як, як-небудь
утворені повторенням однакових, синонімічних чи антонімічних слів	ледве-ледве, з діда-прадіда, тишком-нишком, часто-густо, не сьогодні-завтра, десь-інде

Запам'ятай!

Будь-що-будь, віч-на-віч, всього-на-всього, де-не-де, коли-не-коли, пліч-о-пліч, хоч-не-хоч, як-не-як.

Прислівникові сполуки, утворені поєднанням однакових повнозначних слів у різних відмінкових формах, пишуться окремо: *кінець кінцем, сама самотою, одним одна, з року в рік, день у день.*

Окремо	
Правило	Приклади
утворені сполученням прийменника з іменником, частини яких зберігають відноску самостійності значення (між ними часто можна вставити означення)	в обмін, до смаку, в ногу, без відома, на щастя
утворені сполученням прийменника з прикметником чоловічого роду або прийменника по зі збірним числівником	в цілому, в основному, по двоє, по десятеро
утворені сполученням двох іменників і одного чи двох прийменників	час від часу, день у день, з ранку до вечора, раз у раз

Літера **и** пишеться в кінці прислівників після **г, к, х** (*навкруги, заввишки, верхи*), після **к, ч** у прислівниках з префіксом **по-** (*по-болгарськи, по-вовчи*) і в кінці прислівників *безвісти, почасти, восени*.

Літера **і** пишеться в кінці прислівників після літер на позначення м'яких і пом'якшених приголосних: *тричі, вранці, вповні*.

Прислівник як частина мови

1. Усі слова є прислівниками в рядку

А стрімголов, змалечку, вперемішку, босоніж

Б стромляючи, важко, легко, спересердя

В не раз, зроду-віку, до дому, час від часу

Г щосили, казна-звідки, будь-де, давній

Д стрімкий, босоногий, малий, перемішаний

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐

Д	☐
---	-----------------------

2. Виділене слово є прислівником у реченні

- А Старому та хворому годи **завше**, як малому.
- Б Мені **стало** якось ніяково.
- В Тоді на Волині **було** невеличке село.
- Г Стояла собі у полі, коло гаю, **одна** козача пасіка.
- Д Він говорив, не **поспішаючи** нікуди.

А	☐
---	-----------------------

Б	☐
---	-----------------------

В	☐
---	-----------------------

Г	☐
---	-----------------------

Д	☐
---	-----------------------

3. Прислівник пишеться разом у рядку

- А (на)жаль
- Б (без)кінця
- В (спокон)віків
- Г (до)вподоби
- Д (до)побачення

А	☐
---	-----------------------

Б	☐
---	-----------------------

В	☐
---	-----------------------

Г	☐
---	-----------------------

Д	☐
---	-----------------------

4. Прислівник виступає обставиною в реченні

- А Неподалік від озера будинок відпочинку.
- Б У лісочку було прохолодно.
- В Вона зробила це мимохідь.
- Г У будинку неподалік світилося.
- Д Наша подорож була вдалою.

А	☐
---	-----------------------

Б	☐
---	-----------------------

В	☐
---	-----------------------

Г	☐
---	-----------------------

Д	☐
---	-----------------------

5. Усі прислівники належать до одного розряду за значенням у рядку

- А тепло, таємно, дуже близько
- Б вночі, швидко, жартома, хитро
- В довкола, згори, торік, зопалу
- Г здалеку, насухо, уранці, туди
- Д спросоння, згарячу, спересердя, навмання

А	☐
---	-----------------------

Б	☐
---	-----------------------

В	☐
---	-----------------------

Г	☐
---	-----------------------

Д	☐
---	-----------------------

6. Усі прислівники вищого ступеня в рядку

- А помітніше, куди веселіше, гарячіше, якнайтепліше
- Б важливіше, якнайменше, менш вдало, краще
- В глибше, трохи важче, вище, гірше
- Г ширше, трохи швидше, щонайгірше, багатше
- Д неспокійніше, найгірніше, ще ніжніше, сумніше

А	☐
---	-----------------------

Б	☐
---	-----------------------

В	☐
---	-----------------------

Г	☐
---	-----------------------

Д	☐
---	-----------------------

7. Позначте рядок із прислівниками, від яких не можна утворити ступені порівняння

- А гарно, багато, далеко, рішуче
- Б наспіх, зопалу, навмисне, спросоння
- В дорого, голосно, вузько, дбайливо
- Г глибоко, рано, швидко, лукаво

А	☐
---	-----------------------

Б	☐
---	-----------------------

Д вільно, дивно, сумно, коротко

В	☐
Г	☐
Д	☐

8. Усі прислівники пишуться разом у рядку

- А на/похваті, по/ночі, у/розтіч, на/жаль
- Б в/щертъ, за/світла, на/виворіт, на/провесні
- В од/віку, з/переляку, на/відріз, з/гарячу
- Г на/взнак, в/подорож, до/речі, що/духу
- Д с/підлоба, на/двоє, по/змосі, з/надвору

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

9. Усі прислівники пишуться через дефіс у рядку

- А пліч/о/пліч, з давніх/давен, день/у/день, по/латині
- Б на/гора, коли/не/коли, без кінця/краю, де/небудь
- В віч/на/віч, по/простому, сам/на/сам, хтозна/коли
- Г ледве/ледве, по/праву, по/друге, як/не/як
- Д більш/менш, раз/по/раз, будь/коли, десь/не/десь

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

10. Усі прислівники пишуться окремо в рядку

- А (до)лиця, (уві)сні, (на)гора
- Б (на)віку, (що)години, (в)зимку
- В (на)льоту, (на)підпитку, (до)вподоби
- Г (до)речі, (через)силу, (без)сліду
- Д (по)руч, (в)літку, (до)вкола

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

11. Виділене слово є прислівником у рядку

- А подарувати *на/пам'ять*
- Б піднятися *на/гору* Кіліманджаро
- В *в/день* народження
- Г спати *в/день*
- Д постукати *в/останні* двері

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

12. Виділене слово є прислівником у рядку

- А *в/горі* проклали тунель
- Б бігати *по/весняному* льодку
- В *по/сусідському* полю бігти
- Г *у/двох* кишнях
- Д йти *на/зустріч*

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

13. Усі прислівники якісно-означальні в рядку

А гарно, нині, гаряче, навмисне
Б розумно, мало, спересердя, важко
В радісно, пішки, спекотно, холодно
Г добре, наполегливо, погано, весело
Д по-весняному, вдало, гірко, вдалині

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

14. Усі прислівники кількісно-означальні в рядку

А мало, надвоє, тричі, занадто
Б трохи, поодинці, до речі, додому
В дуже, один в один, на жаль, як-не-як
Г тепло, сміливо, низько, високо
Д товсто, суворо, просто, дорого

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

15. Усі прислівники способу дії в рядку

А верхи, завжди, учора, по-латині
Б на-гора, здалеку, на щастя, понині
В навшпиньки, по-молодечому, по-нашому, пішки
Г бігом, одвіку, гуртом, завтра
Д багато, уплав, по-домашньому, по-материнськи

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

16. Усі прислівники часу в рядку

А торік, вчора, доти, тоді
Б завтра, зранку, набакир, навприсядки
В завжди, довіку, попідтинню, зрання
Г досі, віднині, спросоння, попідвіконню
Д взимку, непереливку, щомісяця, надсилу

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

17. Усі прислівники місця в рядку

А зухвало, зліва, назустріч, карколомно
Б мізерно, ліворуч, наприкінці, туманно
В десь-колись, здалеку, байдуже, навколо
Г спочатку, сліпо, пізно, ввечері
Д уві сні, внизу, віддалік, високо

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

18. Усі прислівники мети в рядку

А наперекір, навмисне, мимохідь, напоказ
Б жартома, нагорі, посередині, дарма
В зумисне, зозла, нашвидкоруч, всерйоз
Г на зло, ненароком, тихо, вголос
Д навшпиньках, зосліпу, на щастя, на радість

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐

Д	☐
---	-----------------------

19. Усі прислівники причини в рядку

- А замолоду, на зло, мимохіть, спересердя
- Б зопалу, спросоння, згарячу, ненароком
- В коли-не-коли, в цілому, з діда-прадіда, казна-як
- Г спекотно, холодно, по-братськи, завзято
- Д затято, по-пластунськи, віднині, просто

А	☐
---	-----------------------

Б	☐
---	-----------------------

В	☐
---	-----------------------

Г	☐
---	-----------------------

Д	☐
---	-----------------------

20. Правильно утворені форми ступенів порівняння прислівників у рядку

- А дорожче, ще ніжніше, голосніше, більш вдало
- Б поганіше, занадто голосно, помалу, зовсім мало
- В ліпше, куди швидше, прекрасно, страшніше
- Г найрадісно, маліше, більш виважено, найкраще
- Д вище, якнайголосніше, якнайшвидше, захмарно дорого

А	☐
---	-----------------------

Б	☐
---	-----------------------

В	☐
---	-----------------------

Г	☐
---	-----------------------

Д	☐
---	-----------------------

21. Правильно утворені форми ступенів порівняння прислівників у рядку

- А найкраще, дуже швидко, найменш популярніше, дуже добре
- Б більш популярно, помалу, найбільш густо, висче
- В менш вправно, маліше, дорогше, наймиліше
- Г веселіше, якнайголосніше, тепліше, найсміливіше
- Д завесело, дуже швидко, трошечки, більш низько

А	☐
---	-----------------------

Б	☐
---	-----------------------

В	☐
---	-----------------------

Г	☐
---	-----------------------

Д	☐
---	-----------------------

22. Неправильно утворені форми ступенів порівняння всіх прислівників у рядку

- А найбільш часто, тепліше, найсміливіше, гарніше
- Б суворіше, зовсім просто, найпростіше, якнайдешевше
- В саме простіше, дуже гарно, прекрасно, солодкіше
- Г душе, найменш вигідніше, повніше, смачно
- Д дуже смачно, швидкіше, голосніше, спекотніше

А	☐
---	-----------------------

Б	☐
---	-----------------------

В	☐
---	-----------------------

Г	☐
---	-----------------------

Д	☐
---	-----------------------

23. Через дефіс пишуться всі прислівники в рядку

- А ледве/ледве, по/одинці, по/друге, хоч/не/хоч
- Б врешті/решт, сам/на/сам, рік/роком, сам/самотою
- В десь/не/десь, сяк/так, по/людськи, давним/давно
- Г часто/густо, казна/де, слово/в/слово, дарма/що
- Д коли/не/коли, якогось/то, з/радісті, не/до/вподоби

А	☐
---	-----------------------

Б	☐
---	-----------------------

В	☐
---	-----------------------

Г	☐
---	-----------------------

Д	☐
---	-----------------------

24. Через дефіс пишуться всі прислівники в рядку

- А на/в/з/догін, будь/коли, пліч/о/пліч, око/за/око
- Б по/маленьку, де/небудь, по/нашому, як/не/як
- В у/наслідок, віч/на/віч, по/їхньому, стрім/голов
- Г по/своєму, по/латині, на/гора, всього/на/всього

А	☐
---	-----------------------

Б	☐
---	-----------------------

Ддесь/колись, все/одно, тет/а/тет, будь/не/будь

В	☐
Г	☐
Д	☐

25. Разом пишуться всі прислівники в рядку

- А без/вісти, до/щенту, на/під/питку, на/споді
- Б без/перестанку, в/купі, на/славу, з/рештою
- В в/бік, на/перебій, у/брід, у/сто/крат
- Г в/плав, на/розхват, на/сторожі, по/сусідству
- Д до/дому, на/льоту, над/міру, на/захват

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

26. Прислівник пишеться через дефіс в усіх випадках, окрім

- А Де не де вулиця впаде раптом в калюжу, аж оті жаби заребочуться рейканням.
- Б Маючи вози з вівсом, багач спинився круто й гаркнув по хазяйськи на робітників.
- В З давніх давен в Україні святили мак і ним обсівали людей і худобу, бо вірили, що він захищає від усякого зла.
- Г Досконало володіючи багатьма сучасними європейськими й давніми мовами, Олександр Потебня почав віршований переклад українською мовою „Одісеї” Гомера, рік роком працюючи над влучним словом.
- Д Поступово фразеологізм „ні пуху ні пера” охоче підхопили інші мовці й понесли далеко далеко від мисливського люду.

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

27. Прислівник пишеться через дефіс в усіх випадках, окрім

- А Мартин хоч не хоч сідає на краєць крісла.
- Б Сонце клонилося вже до росохатих панських лип ген ген у парку й робило з Мартина велетня на сірій тіні.
- В Усі щасливі родини схожі одна на одну, кожна нещаслива родина нещасна по своєму.
- Г День у день проводилась просвітницька робота.
- Д Всякий господар по своєму робить.

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

28. Установіть відповідність між групами прислівників та їхнім значенням

1 учора, торік, тоді пізно	А прислівники мети
2 далеко, удома, внизу, скрізь	Б прислівники способу дії
3 чудово, хитро, розумно, відмінно	В прислівники причини
4 спросоння, спересердя, зопалу, знічев'я	Г прислівники часу
	Д прислівники місця

	А	Б	В	Г	Д
1	☐	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	☐

29. Текст і завдання до нього.

1. Чудово було тут, на Дніпрі! 2. Широко, на кілька верстов розметнувся він, спокійно плинучи під сонцем до моря. 3. Святково мигтять чайки над небесно чистою водяною рівниною, біліють вітрильники, снують шаланди, підходять плоти... 4. Сила-силенна води, чистої, свіжої, солодкої, плине і плине кудись до моря. 5. Багатий нею Дніпро, багатший за всякого царя. 6. Весь ярмарок, згоряючи від спраги, черпає з нього пригорщами, кухлями, тисячами відер, та в ньому не меншає анітрохи. 7. Найвправніші нирці не можуть сягнути дна в його холодних глибинах. 8. Як добре що належить він усім, однаково привітний та щедрий

до кожного...

А. У якому реченні допущено пунктуаційну помилку

- А 1
- Б 3
- В 5
- Г 7
- Д 8

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

Б. Позначте речення, які містять прислівники

- А 1, 3, 4, 5
- Б 1, 2, 3, 4
- В 1, 2, 3, 8
- Г 2, 5, 6, 7
- Д 3, 4, 5, 8

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

????? ??? ?????????

Правильні відповіді:

- 1 - А
- 2 - А
- 3 - Б
- 4 - В
- 5 - Д
- 6 - В
- 7 - Б
- 8 - Б
- 9 - Б
- 10 - Г11 - Г
- 12 - Д
- 13 - Г
- 14 - А
- 15 - В

16 - А
17 - Д
18 - А
19 - Б
20 - А21 - Г
22 - В
23 - В
24 - Г
25 - А
26 - Г
27 - Г28 - 1 - Г
2 - Д
3 - Б
4 - В
29 - А - Д
Б - В

Правопис прислівників

Н і нн у прислівниках

У прислівниках пишеться стільки *н*, скільки їх було у прикметниках та діеприкметниках, від яких їх утворено: *сумний* — *сумно*; *однотонний* — *однотонно*; *буденний* — *буденно*; *схвильований* — *схвильовано*, *несказаний* — *несказанно*.

Дві букви *н* пишеться також у прислівниках *зання*, *спросоння*, *попідтинню*, *попідвіконню*,

Не і ні з прислівниками

Не з прислівниками пишеться **разом**, якщо:

1. слово без *не* не вживається: *нестямно*, *незворушно*, *незабаром*, *ненароком*;
2. слово з *не* утворює єдине поняття, що може бути виражене іншим словом: *недалеко* (*близько*), *неголосно* (*тихо*).

Не з прислівниками пишеться **окремо**, якщо:

1. прислівник у реченні виступає присудком: *Не треба забувати уроків історії*; *Було вже не рано*;
2. у реченні є протиставлення: *Це відбувалось не давно, а кілька днів тому*.

Ні в прислівниках пишеться **разом**: *ніскільки*, *ніколи*, *ніяк*.

Окремо *ні* пишеться у складі фразеологізмів: *ні тепло ні холодно*, *ні сюди ні туди*.

Дефіс у прислівниках

1. Дефіс у прислівниках пишеться:
після префікса *по-* у прислівниках із суфіксами *-е*, *-ому*, *-й*: *по-перше*, *по-нашому*, *по-турецьки*;
  2. після префіксів *будь-*, *казна-*, *хтозна-*: *будь-коли*, *казна-де*, *хтозна-скільки*;
  3. перед суфіксами *-небудь*, *-таки*, *-то*: *хто-небудь*, *десь-таки*, *якось-то*;
  4. у випадках складання однакових або близьких чи протилежних за змістом слів: *ледь-ледь*, *пліч-о-пліч*, *коли-не-коли*, *часто-густо*, *більш-менш*.
-

Написання прислівників разом і окремо

Разом пишуться прислівники:

1. з префіксами прийменникового походження без суфіксів (*зараз, убік*);
  2. що мають суфікси *-о* (*начисто*), *-е* (*уперше, востаннє*), *-й* (*безвісти*), *-ки* (*наприсідки*), *-у* (*знизу, попросту, скраю*), *-а* (*неспроста, спросоння*), *-і* (*нарівні*);
  3. утворені складанням основ або злиттям слів (*голіруч, водночас, сьогодні, чимдуж*).
-

Окремо пишуться:

1. так звані прислівникові сполучення, які формально є сполученнями іменників із прийменниками, але за значенням і за роллю в реченні виступають як єдине ціле: *Цвірінькають* (як?) *без угаву горобці*. *День учора був* (у якій мірі?) *на диво теплий*. *Діти* (наскільки?) *до смерті перелякалися*. Характерною ознакою таких сполучень здебільшого є втрата іменником окремого лексичного значення: ні про *диво*, ні про *смерть* як іменники, до яких можна поставити питання *хто? що?* (у цьому випадку у відмінкових формах *на що? до чого?*) тут не йдеться;
2. прийменникові сполучення з повторенням слова в тій самій або іншій відмінковій формі (*день у день, крок за кроком, час від часу* тощо), а також фразеологізм *світ за очі*.

Написання таких сполучень необхідно запам'ятовувати, за потреби — звертатися до орфографічного словника.

Й та **І** в кінці прислівників

Літери *и* та *і* в кінці прислівників пишуться відповідно до правильної вимови: *и* — після букв, що позначають тверді приголосні (*щовесни, догори*), *і* — після букв, що позначають м'які і пом'якшені приголосні звуки (*навесні, вгорі*).

Завжди пишемо — и:

1. після букв *г, к, х* (*навкруги, навипиньки, верхи*);
2. у кінці прислівників із префіксом *по-*: *по-лисячи, по-російськи*.

1. Через дефіс пишуться всі прислівники в рядку

- А** коли/не/коли, ледве/ледве, казна/де, багато/багато
Б на/в/здогін, з/діда/прадіда, без/ладу, по/середині
В по/маленьку, без/просипу, по/київськи, по/третє
Г у/наслідок, час/від/часу, коли/не/коли, як/не/як
Д ген/ген, кінець/кінцем, вряди/годи, будь/де

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

2. Окремо пишуться всі прислівники в рядку

- А** без/ліку, сам/собою, повік/віки, такий/сякий
Б по/латині, по/дитячому, по/свійськи, хтозна/скільки
В на/щастя, в/цілому, в/основному, уві/сні
Г на/виворіт, у/переміш, по/перше, від/давна
Д на/впростець, з/висока, за/молоду, без/перестанно

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

3. Через дефіс пишуться всі слова в рядку

- А** абстрактно/гуманістичний, австро/угорський, автомобільно/дорожний, адміністративно/господарський
Б аван/порт, автобіографічно/мемуарний, агрегатно/вузловий, агро/метеорологічний
В аварійно/небезпечний, авіа/ескадрилья, аеродромно/експлуатаційний, аеро/фотографування
Г авто/броньовик, азбестово/паперовий, азотно/фосфорно/калієвий, а/конто
Д авто/радіо/графія, алфавітно/цифровий, алюмінієво/кислий, альма/матер

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

4. Через дефіс пишуться всі слова в рядку

- А** алюмінієво/магнієвий, альфа/терапевтичний, американо/англійський, ампер/виток
Б амплітудно/частотний, аналітично/синтетичний, аналого/цифровий, анти/гігієнічний
В англо/французький, архі/варіус, архітектурно/ландшафтний, Асканія/Нова
Г астрахано/каспійський, асфальто/бетон, атланта/балтійський, атомно/водневий
Д атомо/хід, аудіо/візуальний, афро/азіатський, археолого/нумізматичний

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

5. Окремо пишуться всі прислівники в рядку

- А** поза/торік, з/розгону, до/смаку
Б по/черзі, по/можливості, в/міру
В на/сміх, при/вселюдно, під/час
Г як/слід, натще/серце, за/кордон
Д у/ночі, до/сих/пір, до/останку

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

6. Разом пишуться всі слова в рядку

- А** альфа/розпад, бавовно/очищувальний, баластно/осушувальний, балтійсько/морський

А	☐
----------	-----------------------

Б бавовняно/лавсановий, бал/маскарадний, епіко/сатиричний, іонно/електронний
В алюміній/органічний, багато/жанровий, баласто/очисний, іоно/обмін
Г культурно/етичний, культ/фонд, ніжно/світло/коричневий, берего/укріплювальний
Д бета/частинки, бетоно/змішувальний, бібліотека/читальня, бібліотеко/знавство

Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

7. Через дефіс пишуться всі слова в рядку

А біло/голубий, біло/емігрантський, білувато/рожевий, біло/мармуровий
Б біло/матовий, Біломор/канал, біло/сніжний, біло/синьо/червоний
В біло/фінський, біло/церківський, біло/шерстний, білувато/рожевий
Г більш/менш, білгород/дністровський, сніжно/білий, біло/золотий
Д біо/електричний, біло/колосиця, біло/козак, біло/матовий

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

8. Виділене слово є прислівником

А *на/дворі* морозяно
Б *на/дворі* лежали дрова
В вийти *на/гору*
Г *на/гору* пташки не долітають
Д *в/день* народження

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

9. Укажіть рядок, у якому всі прислівники пишуться разом

А ліво/руч, ні/коли, якось/то, в/ранці
Б не/далеко, босо/ніж, хіба/що, аби/де
В ні/трохи, де/далі, хтозна/якого, все/таки
Г в/перше, у/тричі, де/коли, не/впинно
Д рік/роком, рано/по/раненьку, без/вісти, на/тще/серце

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

10. Укажіть рядок, у якому всі прислівники пишуться через дефіс

А коли/не/коли, на/в/з/догін, по/маленьку, у/наслідок
Б ледве/ледве, врешті/решт, десь/не/десь, часто/густо
В по/своєму, по/одинці, десь/інколи, ні/на/гріш
Г з/на/двору, на/в/проти, сам/на/сам, спід/споду
Д сам/самотою, без/відома, на/зло, на/віки

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

11. Через дефіс пишуться всі прислівники в рядку

А зтозна/скільки, ані/звідки, коли/небудь
Б по/батьківськи, по/маленьку, по/твоєму
В десь/інде, все/одно, видимо/невидимо
Г по/нашому, по/трохи, по/мисливськи
Д рано/вранці, сила/силенна, зроду/віку

А	☐
Б	☐
В	☐
Г	☐
Д	☐

12. Разом треба писати всі прислівники у рядку

А по/польськи, до/щенту, на/весні, до/речі

Б на/вхрест, в/основному, в/цілому, з/висока

В на/четверо, по/своєму, з/верху, на/пам'ять

Г по/тиху, уві/сні, на/жаль, на/гору

Д на/вшпиньки, з/середини, за/панібрата, не/сказано

Правильні відповіді:

1 - А	7 - Г
2 - В	8 - А
3 - А	9 - Г
4 - А	10 - Б
5 - Б	11 - Д
6 - В	12 - Д